

**LeRoy-gebieden
Lewenborg**

JAARVERSLAG 2025

Inhoudsopgave

- I. Inleiding
- II. Activiteiten
- III. PR
- IV. Het Groen
- V. Projecten
- VI. Financiën 2025
- VII. Vooruitblik 2026.

I Inleiding

De tijd, die Louis LeRoy zo hoog in het vaandel heeft staan, werkt en dat is in de gebieden duidelijk waarneembaar. Dit wordt voor een ieder duidelijk, die de LeRoy-wandeling onderneemt.

De vallende bladeren bedekken de bodem, de bomen worden steeds hoger, in het Wilgenbos vallen de afgeleefde wilgen om en worden vervangen door kastanjes, esdoorns en bamboe. Paden verdwijnen, groeien dicht en worden weer opengeknippt en voorzien van een nieuwe schelpen- of steenslaglaag. Nieuwe activiteiten worden opgepakt en oude blijven liggen en verworden tot historie en ruïne. Ook dit gebeurt in de tijd.

Een groot aantal nieuwe activiteiten werd in 2025 opgestart, wat aantoont, dat de golfbeweging van de natuur - groeien, bloeien, vergaan en weer opnieuw beginnen – zich ook in de organisatie van het gebied voor doet. Hiervan wordt verderop uitvoerig verslag gedaan. Ook in de LeRoy50jaar-film is zichtbaar dat alles met pieken en dalen verloopt.

Alvast een hoogtepunt: de bloemenpoort bij de entree naar de Zandbank is na een moeizame vergunningaanvraag bij de gemeente dit jaar geplaatst. Het bestuur is daar erg blij mee.

II Activiteiten

A. Buitenland

Contact met de katholieke universiteit van Leuven in de personen van Bruno Noteboom en Michelle Mlaty. Zij boden aan om ons archief te digitaliseren, een aanbod dat we dankbaar aannamen, want het lag toch maar te verstoffen op zolder.

Inmiddels heeft e.e.a. een bestand opgeleverd met gedigitaliseerde documenten uit het archief, waar we heel blij mee zijn. Er bleek wel een nadeel: de bestanden hebben namen gekregen, die ons als bestuur niets zeggen en ze zijn in PDF-vorm aangeleverd, zodat het niet doorzoekbaar is. Gevolg: secretaris Gerrit Vos moe(s)t maar liefst 707 bestanden 1 voor 1 openen, kijken wat erin staat en er dan een betekenisvolle naam aan geven.

Helaas moest Michelle afhaken. Daardoor wordt de relatie tussen openbaar en privé groen nu onderzocht door Elisabeth, die hierop zelfs gaat promoveren en daar 4 jaar voor uittrekt. Zij kwam 2 weken naar Nederland om de diverse locaties (de Kennedy-laan, de eco-kathedraal Mildam en LeRoy Lewenborg) te bezoeken en vrijwilligers te interviewen

B. Binnenland

1) Gemeente Groningen

De gemeente en het bestuur van de stichting zijn al een aantal jaren in gesprek over fine-tuning van het convenant door er werkafspraken aan toe te voegen. De gemeente maakt zich in dit kader zorgen over het verlies aan bestuursleden, waardoor het bestuur minder slagvaardig wordt.

Die werkafspraken beleefden een mijlpaal, door de ondertekening van afspraken betreffende bomen en de vijvers, evenals een gebruiksovereenkomst voor het LeRoy-huis. Nu dienen de overige opstallen nog te volgen. Opstallen zoals de Werf, de diverse gereedschapsschuurtjes en kippenhokken zouden ook een opstalrecht vereisen. Volgens de gemeentjurist Anje Buurma zou dat omzeild kunnen worden met een erfpachtconstructie. Deze constructie bleek toch niet mogelijk, zodat er nu per opstal iets geregeld gaat worden. Het bestuur wacht af. De Werf is overigens inmiddels goedgekeurd door een vastgoed ambtenaar, dus daar zal dan ook een gebruiksovereenkomst voor opgesteld gaan worden, vermoedt het bestuur..

1) Legaliseren opstallen

Het blijft een moeizame proces om de definiëring van de relatie tussen gemeente en bestuur te regelen (dit loopt al sinds 2014) Wat het legaliseren van de opstallen betreft is/was een stappenplan nodig.

1. Offertes vragen voor de opstallen en de bloemenpoort
2. Op basis van die stukken vraagt het bestuur in eerste instantie vergunning voor de bloemenpoort en de Werf aan.
3. De vergunning wordt *niet verstuurd*, maar klaargezet en Anje wordt dan ingeseind en kijkt er naar.
4. Op basis van de conclusies beslist het bestuur hoe verder.

n.b.1. De bloemenpoort is inmiddels vergund en geplaatst, de Werf 'hangt' nog.

n.b.2. De bijenstal wordt pas aangevraagd als het laatste asbest verwijderd is. Dit gebeurt op 22 januari 2026.

2) Beheer stroken langs de vijvers.

De werkafspraken betreffende vijvers bleken een adder onder het gras te bevatten, die het bestuur in zijn naïviteit over het hoofd had gezien: de gemeente gaat een strook van 3 meter rond de vijvers "beheren". Dat wil zeggen, dat ze die strook kaal slaan om bladval in de vijvers te voorkomen. Hierdoor wordt volgens de gemeente de waterkwaliteit van de vijvers beter geborgd. Dit voornemen stond verstoppt in een bijlage. Het bestuur sloeg steil achterover toen tijdens de volgende bijeenkomst dit plan ter voorbereiding voorgelegd werd. Het bestuur vroeg zich hardop af of bladval nu echt zo'n negatieve invloed op de waterkwaliteit had en of het overstorten van het riool in de vijvers niet veel belangrijker was. Op een nieuw belegde vergadering stelde het bestuur, dat het doorzetten van dit onzalige plan het karakter van het Leroy-gebied onacceptabel zou veranderen. Gevolg: het voltallige bestuur zal aftreden en het mandaat aan de gemeente terug geven, onder het motto "red je er maar mee"!! (zie ook bijlage III) Hierover is het laatste woord nog niet gezegd.

En verder:

-Op 18 april 2025 is de gebiedswethouder Rik van den Niejenhuis in het Leroy-huis geweest om het jaarverslag 2024 in ontvangst te nemen. Deze wethouder overhandigde toen een cheque, die het mogelijk maakt om een bankje in het gebied te plaatsen ter ere van ons 50-jarig bestaan. De plaatsing verliep moeizaam, de locatie bleek moeilijk voor de gemeente. Dit is inmiddels (juni 2025) toch gebeurd met behulp van intensieve begeleiding van de gemeentewerkers, die het LeRoy-gebied niet kennen.

-De secretaris werd benaderd door Diet Hensums (projectleider Wijkvernieuwing Lewenburg), die gezien had, dat de secretaris als bewoner van de wijk ideeën lanceert om te spelen in de natuur. Nu is het door het attractiebesluit zeer problematisch om dit via toestellen te stimuleren. Diet lanceerde het concept 'speelaanleiding gecombineerd met het concept natuurbeleefpad' en vroeg de secretaris om hieraan mee te werken in het LeRoy-gebied. Dit plan is inmiddels met een evaluatie afgesloten. De gevoelens zijn gemengd: een aantal voorstellen zijn gerealiseerd maar ook een groot aantal niet. Het netto effect op spelen in de natuur is niet duidelijk.

-Ook vroeg de projectleider Wijkvernieuwing Lewenburg aan het bestuur om mee te denken over het opstellen van een omgevingsvisie, die voor een stip op de horizon moet zorgen. Het bestuur doet hier graag aan mee en zegde ook verder medewerking toe.

2) Rondleidingen

➤Eco-hoveniers Rotterdam werden rondgeleid als onderdeel van de bijscholing voor de nieuwe rondleiders zoals verderop bij Bestuursperikelen te lezen valt.

➤Woensdag 17 juli werd een groep van WIJ-groningen door een nieuwe rondleider rondgeleid.

➤Dorien Tulp, landschapontwerper bij de Gemeente Utrecht meldde dat in het weekend van 27 september haar afdeling Stedenbouw en Landschap een excursie organiseerde naar de stad Groningen. Men wilde graag op zaterdag de groene oase in Lewenburg bezoeken. Dank zij de nieuwe rondleiders kon deze groep (40 personen) begeleid worden.

➤Ook Evert Lambers (ons financieel contactpersoon voor LeRoy bij de gemeente) wilde rondgeleid worden. Op dinsdag 9 september - in de stromende regen - heeft Gerrit Vos dit gedaan. Lambers vond het mooi en wil in het voorjaar nog een keer.

➤Tevens werd een contingent kerkbezoekers rondgeleid door een nieuwe rondleider (Federico), waardoor een contact ontstond met de kerk in Lewenburg.

3) Vergaderingen met bewoners

Verslag van de tuiniersbijeenkomst Het Want (door de projectdrager)

“Vorige week zaterdag hadden we een korte, gezellige opening van het tuinseizoen. Iedereen heeft veel zin om weer te beginnen en hoopt op een beter (voor)jaar.” Besproken zaken:

- er staan inmiddels 5 mensen op de wachtlijst. Ze willen allemaal op de lijst blijven staan, ook al weten ze dat ze lang moeten wachten.
- voor nu hoeft er geen gezamenlijke werkdag gepland te worden. wel als er t.z.t. nieuwe rode steentjes komen voor het toegangspad.
- als Grea / Siebe of Jeroen hulp nodig hebben bij het snoeien van de heg zetten ze het op de moestuinapp.
- iedereen houdt het pad voor zijn / haar tuin onkruidvrij.
- Sarah heeft het hekje gerepareerd. voor nu voldoende. als het nodig is om dit te versterken liggen er nog palen in de tuin van Juul.
- Suzanne gaat een schoenenschraapborstel bestellen. als deze er is even bekijken wat een goede plek is om heb neer te zetten.
- Sarah heeft al een paar watertanks gevuld. zo nodig de andere.
- Lies zet een nieuwe "zadenbox" onder de tafel bij José. Hierin verzamelen we zaden verzameld die over zijn. Wie iets kan gebruiken neemt ze er uit.
- Ellen heeft rode bessen stekken over: wie wil mag er een pakken.
- Ellen maakt een duidelijker paadje door haar tuin voor de doorgang naar de watertanks.
- Sarah zoekt naar een betere ondergrond voor het "fietsenrekje" (i.p.v. het plastic wat er nu ligt)

4) Niog

De secretaris ging naar Niog (georganiseerd door link050) geweest en heeft daar tips gekregen voor het werven in je doelgroep via je netwerk. Hij zat aan een tafel met 6 mensen en kreeg o.a. de volgende tips:

- Richt je op bewoners, die een dagbesteding zoeken, bv 67+ inwoners (gepensioneerden dus)
- Werk samen met wijknatuurgidsen Beyum of buitensportschool
- Benadruk Buurtgroen, zoek bewoners met groene vingers
- Richt je op bewoners die een boodschap hebben en/of een behoefte hebben
- Richt je op een groter gebied
- Werk samen met netwerk-partners in Lewenborg
- Breng de boodschap dat er veel afwisseling in dit gebied is
- Benadruk in de PR de communicatie
- Geef aan dat er in de LeRoy-gebieden veel mogelijkheden zijn voor buitenactiviteiten, voor cultuur, voor spel, voor ontmoeting,
- Definieer wat je onder jouw doelgroep verstaat: Werkers of bezoekers?
Gemeenschapszinliovende buurtbewoners? Mensen die afwisseling zoeken naast hun werk?
Mensen met verbeeldingskracht? Doeners? Delers? Vormgevers?
- Zoek uit: eten de bewoners wat er allemaal kan en of ze zelf iets kunnen organiseren?

- Ken je andere organisaties die iets soortgelijks doen??? Hoe doen die dat? (bv tuin in de stad) Valt daar van te leren?

Conclusie: een aantal van deze tips doen we al, maar wel verfrissende ideeën.

5) Bestuursperikelen

De secretaris Gerrit Vos, die inmiddels ook penningmeester was geworden overzag zijn takenpakket en dacht: "dit is te veel" Dat werd hem tevens van meerdere kanten medegedeeld met het advies om te delegeren. Zijn antwoord was dan vaak: "naar wie dan?". Een verhelderend gesprek met een tweetal vrijwilligersbegeleiders van de stichting Link050 bracht hem hem tot het opstellen van een zgn. Stopplan. In overleg met het bestuur werd er een bijeenkomst belegd met de actieve vrijwilligers om het stopplan te bespreken en taken bij de secretaris weg te halen.

Dit lukte vrij aardig. Resultaat:

➤ Voor het openen en sluiten van het LeRoy-huis voor huurders werd een 3-tal personen gevonden. Zij onderhouden ook zo goed mogelijk het LeRoy-huis

➤ Voor de rondleidingen zijn er zelfs 4 personen.

➤ Het groenbeheer werd overgenomen door eerst 3, maar al snel 2 personen (incompatibiliteit d'humeur)

Hiervoor is bijscholing georganiseerd in de vorm van rondleiden en goed kijken naar plakokseis. Ook werd de bomenafdeling van de gemeente in de persoon van Wieger en Sietse rondgeleid. Hierdoor kon er kennis gemaakt worden en aandachtspunten vastgelegd (zie bijlage) Gevaar werd gedefinieerd als: een tak dikker dan 4 cm en een tak langer dan 1 m.

➤ Klaas wilde wel penningmeester worden, maar na rijp beraad besloot hij toch er van af te zien. Via Link050 kwamen er twee kandidaten voor penningmeester, maar dit liep op niets uit. Een vrijwilliger met kennis van zaken gaf aan dat in 2027 er ruimte zou zijn om deze taak te gaan vervullen. Keep your fingers crossed.

Voor PR werd niemand gevonden, maar in het voorjaar kwam een jongmens tijdens de werkdag met het LeRoy-bestuur in contact. Hij gaf aan, dat hij in de marketing gewerkt had en hier zag de secretaris zijn kans en met succes. Het jongmens (29 j) ging voortvarend aan de slag, zowel met de website, de socials als de nieuwsbrief. Blijkbaar iets te voortvarend en dat zette bij een aantal bestuursleden kwaad bloed, waardoor 2 bestuursleden opstapten en 2 aspirant-bestuursleden afhaakten, zodat het bestuur er weer maar 4 leden overhad ipv de gewenste 7.

➤ Een vrijwilliger was wat al te enthousiast bezig met de kettingzaag en botste hierover met een bestuurslid.. Toen bleek, dat hij ook geen certificaat bezat voor de rapen gaar. Het bestuur heeft toen besloten om hem in ieder geval het certificaat "liggend hout" te laten halen. Dat is in november gebeurd.

C. Zusterorganisaties

Op 31 oktober werd het LeRoy-symposium bezocht door 2 vrijwilligers, die geïnspireerd raakten door het concept "deep map" dat in de lezing van Arita Baaijens gelanceerd werd. Dit concept neemt het bestuur mee naar de gesprekken met de gemeente over de toekomstvisie voor Lewenborg

Er is gemaild met Hans van der Lans (bestuurslid van de Stichting Tijd, die het gedachtengoed van LeRoy beheert) met de vraag of hij iets wist van de relatie tussen bladval in vijvers en waterkwaliteit. Daar kwam een uitgebreid antwoord op, dat het bestuur zal gebruiken om de discussie met de gemeente hierover diepgang te verlenen. Hij is ook bereid om ons te begeleiden in de contacten met de gemeente die in het voorjaar zullen plaats vinden bij het onderzoek van de wilgenbosvijver.

D. Deelname jubileum Boegbeeld

We waren aanwezig met een kraam en promoten ons gebied via folders, flyers en persoonlijke gesprekken.

III. PR

E. De Wijkkrant

In iedere editie van De Lewenborger werd een artikel over Leroy geplaatst, zodat de wijk op de hoogte bleef van hetgeen in en om het LeRoy-gebied plaatsvond. Het bestuurslid, dat deze activiteit jarenlang verzorgde stopte in de loop van het jaar hiermee. Zo kwam deze taak bij het bestuurslid met de portefeuillie PR terecht.

Het afzwaaiende bestuurslid verwoordde het als volgt:

“Met een achtergrond van natuurliefhebber, van kunstenaar, een (afgebroken) studie landschapsarchitectuur en 25 jaar in het LeRoybestuur voelde ik mij wel zo vergroeid met de filosofie van Louis Le Roy dat ik meende dat het mij wel toe te vertrouwen was om in de Lewenborger een vast rubriekje onder mijn eigen naam te verzorgen. Mijn medebestuurleden hebben in hun wijsheid anders geoordeeld. Deze taak wordt nu gegund aan nieuwkomer Federico Varone en ik voel mij ook hierin dermate gepasseerd dat ik uit het LeRoy-bestuur ben gestapt.”

F. De Randborden

Er is een nieuw ontwerp gemaakt voor de randborden, aangepast aan de gewijzigde situatie. Deze vernieuwde borden zijn inmiddels in hun frame geplaatst. Helaas is er 1 bord ontvreemd en in 1 bord is een gat geblazen met vuurwerk. Deze borden zijn nu vervangen. Daarnaast zijn alle borden voorzien van een QR-code, die de nieuwsgierige scanner naar dat deel van de website brengt, dat betrekking heeft op de betreffende plek. Tot onze verbazing ziet de gemeente onze borden als een reclame-uiting en moeten we er belasting over betalen als of we een winkel zijn.

G. De Folder

Er zou een nieuwe versie gemaakt kunnen worden, maar gezien de hoge kosten en een aantal ontwikkelingen, die we verwachten, moet dit nog even wachten.

H. De nieuwsbrief

Rond de eerste van de maand wordt een nieuwsbrief verzonden aan 198 geïnteresseerden met daarin de laatste nieuwtjes, info over de open dagen (de 2^e zaterdag in de maand) en wat dies meer zij. Ook dit onderdeel is overgenomen door de dit jaar toetreden PR-functionaris van het bestuur.

I. De website

De website: www.leroy-groningen.nl werd in het voorjaar van 2025 uitbesteed aan de PR-functionaris hetgeen resulteerde in verhoogd bezoek (!) en nogal wat communicatie via die ingebouwde functionaliteit.

J. Facebook

Ook Facebook en Instagram worden gebruikt voor het contact met geïnteresseerden, van waaruit ook de website pagina's gevoed worden.

K. Leroy-film

De film, die we jarenlang op de bio-diversiteitsdag draaiden is van 2010 en redelijk gedateerd. De opdracht voor een nieuwe geactualiseerde film ter gelegenheid van het 50-jarig jubileum is intussen grotendeels uitgevoerd. De oplevering wordt begin 2026 verwacht, waarna hij op de website geplaatst zal worden. Tevens zal er tbv de film een filmavond in het Dok georganiseerd worden.

L. LeRoy-huis

2 aspecten lichten we er uit:

Open dag

Iedere 2e zaterdag van de maand wordt open huis gehouden. De bedoeling hiervan is dat het LeRoy-huis open staat en bemand is zodat bewoners kunnen binnenlopen voor een praatje en een kop koffie. Ook kan er dan gewerkt worden in het gebied. Zo zijn er weer de nodige berenklauwen gestoken en bramenwortels uitgegraven en er is dit jaar veel grit gereden.

Voor deze 2^e zaterdag is dit jaar een appgroep opgericht met als doel het (onderlinge) contact van de vrijwilligers, die regelmatig aanwezig zijn, te verbeteren. De Gerrit Vos is terug getreden en draagt het stokje over aan Rene van Wezel, die dit zaterdagvrijwilligersproject in de lucht zal houden. Inmiddels heeft deze app-groep 16 deelnemers, waarvan er op zaterdag gemiddeld 5 à 10 op komen dagen.

Het enthousiasme van de deelnemers groeide in de loop van het jaar en men vroeg zelfs om nog een activiteit op zaterdag. Zo werd ook de 4e zaterdag van de maand ook in de agenda op de website ingevuld. Door de flyeractie met behulp van de wijkkrant groeide de groep naar een totaal van 34 personen en bleef groeien naar 47 deelnemers. Inmiddels is dit teruggelopen naar 39 deelnemers.

Verhuur

Stichting Humanitas en WIJ Groningen hebben dit jaar regelmatig gebruik gemaakt van deze faciliteit.

Eén van der huurders in 205 was Sanne Scheltema van de Greendreamster, die vanuit het LeRoy-huis met een groep wildplukkers het gebied bezocht. Zij organiseerde 2 cursussen van 6 dagdelen (13.30 – 16.30 uur) “wilde remedies” . De 1e vond plaats van februari t/m juni, de 2e van september t/m december. In totaal dus 12 bijeenkomsten.

De organisatie Meer Bomen Nu maakte gebruik van deze uitvalsbasis om 415 zaailingen te oogsten, die in een andere locatie een kans krijgen om uit te groeien tot volwassen volwaardige exemplaren.

Algemeen

➤ Eneco-cijfers

➤ Januari (€ 143,97)

➤ 480 kWh

➤ Vorige maand

➤ 370 kWh

➤ Vorig jaar januari (

▪ 268 kWh

Geconcludeerd werd dat sommige huurders de elektrische radiatoren omhoog zetten i.p.v. zich te beperken tot de houtkachel. In de toekomst zal dit meerverbruik in rekening gebracht moeten worden. Misschien thee met de waterkoker???

Voor het haardhout kan nog wel een plek bijgebouwd worden. DE huidige capaciteit is onvoldoende voor de vereiste droogtijd.

IV. Het Groen

Een overzicht van incidentele activiteiten in het groen van het LeRoy-gebied:

M.Paden

Daar hebben we dit jaar niets aan gedaan gezien de kosten en de nog uitstekende staat van de paden.

N.Geocaching

Deze sport was al eerder in het LeRoy uitgevoerd, maar Patrick van WIJ maakte een spectaculaire cache in het gebied bij het amfitheater. Hiervoor moest in 2 bomen geklommen worden.

https://mastodon.social/@LeRoy_Gebieden/115000687285125727

O.Natuurwerkdag

Deze is dit jaar uitgevoerd in het Voedselbos, zie ook bijlagen VI en VII achter in dit document.

P.Bodemdiertjes

Op 27 september heeft het IVN weer een dagdeel Bodemdiertjes georganiseerd. René was daarbij actief met zijn microscopen-practicum.

Q. Spelen in de natuur

In dit verband plaatsen we hieronder de evaluatie van het natuurbeleefpad, opgenomen in de notulen van de vergadering van 3 april 2025. Aanwezig: Gerrit, Niek, Maartje (eco-hovenier), Sanne (recherhand Diet), Diet (digitaal want ziek)

(-) We gaan stap voor stap langs de elementen van het eco-hoveniersplan voor de ontwikkeling van het natuurbeleefpad:

➤Stapstenenpad: groot succes zowel in gebruik als in de reacties daarop

- Houtrillen: succes, want bewoners gebruiken het actief zodat ze nu vol zijn, Mogelijk een oproep in de Lewenborger (of de socials) plaatsen om te dansen op de takken om de stapels naar beneden te krijgen en zo weer ruimte te creëren voor nieuwe takken. De speelaanleiding is nog niet zo duidelijk. Maartje suggereert, dat een houtsnipperpad onder het poortje door misschien zou kunnen werken.
- De palen van de houtril bij het labyrint liggen nog bij Maartje. Als de stapel stenen weg is, wil zij die nog installeren
- De grote tafel in de Appelhof als ontmoetingspunt gaat niet door. De bewoners klaagden al over een bankje vanwege de boomboxen tot diep in de nacht.
- De ontmoetingsplek in de vorm van een amfitheater op de plek van het voormalige circuit is gerealiseerd. Het is nog niet duidelijk of het werkt. Het bankje ernaast wordt wel gefrequeenteerd.
- Het vrij snoeien van klimbomen: gaan we niet doen. Dat moet de jeugd zelf maar aanpakken.
- Het drijvend speelelement in de vijver: doen we niet. Reden: een obstakel voor de maaiboot en de twijfelachtige waterkwaliteit.
- Waterpomp in het beverbosje: doen we niet. Het is te duur, de plek niet erg uitnodigend en het is onzeker wat er voor water omhoog komt.
- De voetjes: gepland met Michiel Rasker op vrijdag 23 april van 10 – 13 start in het dok:
 - Met kinderen zijn voetjes geprint van het winkelcentrum langs het gezondheidscentrum naar het amfitheater. Vervolgens doorgelopen naar de overgang van de bult naar de eco-kathedraal, waar de Ra overgestoken moet worden. Ook daar zijn prima voetjes geprint
 - Vervolgens ging Gerrit Vos via de overgang van Lijzijde naar Pinetum, de ingang van het Smulbos achter Wimpel en van de Wilgentunnel richting Boomgaard om voetjes te spuiten, maar toen was de verf op.
- De gestapelde bankjes zijn onzeker Er staan er een paar in de Werf. Maartje suggereert, dat ze misschien in beton gestort zouden kunnen worden. Dit suggereert, dat Michel er misschien een zomeractiviteit van zou kunnen maken.
- 3^e module van lespakket van OBS de Swaoistee ‘Spelen in de natuur’. De outdoorkids gRunn doen het iedere zaterdag, dus
- Ingangen zouden gemarkeerd worden met zuilen: de bloemenpoort is een begin. Er liggen nog twee ontwerpen klaar, maar het is duur en de vergunning aanvragen is lastig, want er is veel documentatie vereist. Diet suggereert de bouwopleiding te betrekken via een stage-activiteit of WIJS in te schakelen
- Lantaarnpalen omtoveren tot paddenstoelen: dit gaan we niet doen
- De PR verbeteren: er is een nieuwe functionaris. Diet stelt voor om met deze functionaris een brainstormsessie te organiseren. Maartje stelt voor om een kind op het stapstenenpad met een drone te volgen en dit om te batterijen naar een gelikt reclame filmpje. Daarnaast is verstoppertje spelen, boompje verwisselen of huttenbouwen ook iets wat gepromoot zou kunnen worden. Sanne gaat die storm organiseren en nodigt daarbij ook Linda uit (die de PR voor Diet doet) Er zouden meer activiteiten georganiseerd kunnen worden.

➤Tenslotte merkt Maartje nog op, dat het Smulbos enorm opgeknapt is na de wilgenknot en stelt voor om dat ook bij het voormalige circuit te doen, uiteraard in overleg met de bomengroep van de gemeente, die nog met een plan gaan komen in de zomer.

R.Project 'Samen zijn wij natuur'.

In de periode januari-juli 2025 is er een project 'Samen zijn wij de natuur' uitgevoerd olv student Patrizia Meijer, werkzaam op IKC Het Kompas.

Motivatie/Doelen. "Tijdens mijn werk in de ouderenzorg en kraamzorg heb ik gezien hoe krachtig en natuurlijk het is wanneer meerdere generaties samenwerken door eigen kwaliteiten en kennis in te zetten ten goede van de gemeenschap. Bovenstaande kwam ik vooral tegen in de kraamzorg, waar jonge gezinnen meestal werden bijgestaan door ooms, tantes, vaders en moeders, wat een positief en duidelijk ontspannend effect had op het kraamgezin.

In de ouderzorg blijkt deze "samenwerking" minder aanwezig te zijn. Veel ouderen voelen zich eenzaam en buitengesloten, waardoor ze zich minder nuttig voelen en het idee hebben buiten de maatschappij te staan.

Enorm zonde in mijn ogen, want net als in de natuur heeft elk organisme een belangrijke functie waardoor een systeem op een gezonde manier kan functioneren.

De natuur en de mens inspireert me om met dit project te onderzoeken of het mogelijk is om via dit project in korte tijd (6 maanden) een positief effect te hebben op geluk beleving, participatie en betrokkenheid van ouderen en jongeren met zowel elkaar als met onze natuurlijke omgeving. Dit project is een combinatie van sociale coaching en natuureducatie".

Projectplan "De insteek van dit onderzoeksproject is in de eerste plaats het verbinden van jongeren en ouderen met onze natuurlijke omgeving en elkaar.

Daarnaast is dit project bedoeld om te onderzoeken of de samenwerking tussen jongeren, ouderen en natuur, een positieve invloed heeft op geluk beleving, participatie en betrokkenheid (met de natuurlijke omgeving) en de communicatie van de mensen die meedoen aan dit project. Met behulp van een lessenreeks die gebaseerd is op een aantal seizoenen van het jaar en de focus op wederkerigheid (zowel mens en natuur zijn erbij gebaat) wordt er vorm gegeven aan dit project. Alle lessen zijn direct gekoppeld aan de natuurlijke omgeving.

Het project vindt plaats op De Werf en in het Leroy gebied Lewenborg. Gedurende dit stage project word ik begeleid door Jan Pijper, hij is educatief medewerker van het Leroy gebied Lewenborg en oud pabo docent. Basisschool leerlingen (groep 4) van IKC 't Kompas en ouderen woonachtig in woonzorgcentrum Mercator zullen deelnemen aan de natuurlessen.

Gedurende 1 schooljaar v.a. begin januari 2025 volgen alle leerlingen van groep 4, in groepjes van vijf kinderen natuurlessen in het Leroy natuurgebied. De lessen zijn seizoensgebonden, ook zijn de lessen grotendeels gecombineerd met het samenwerken met ouderen die woonachtig zijn in woonzorgcentrum Mercator. De lessen duren 1,5 tot 2 uur en vinden elke vrijdagmiddag plaats".

Resultaat Het project is in zijn geheel uitgevoerd. Aan het eind van dit project lieten de kinderen d.m.v. zelf (samen) gemaakte producten zien dat ze meer kennis hebben gekregen van alles wat met

natuur te maken heeft en hebben ze progressie gemaakt in samenwerken/communiceren en omzien naar elkaar en de omgeving. Een aantal ouderen uit Mercator hebben het proces meebeleefd in interactie met de kinderen. Het project werd afgesloten met een presentatie van de producten in bijzijn van ouders, leerkrachten e.a. belangstellenden. De wijkkrant De Lewenborger heeft uitgebreid verslag gedaan van de opstart en van de slotmanifestatie van het project.

S.Kunstproject Heyerdahl-college

De stichting tamina heeft met het Heyerdahl-college een kunstproject van 6 werken opgezet: De opening vond plaats op 9 mei tussen 12 – 14 in de Binnenhof. Het project is een groot succes geworden. Er werd druk gelopen langs de libelle, de egel, de boomzaden en dan weer terug naar de Binnen hof. RTV Noord werd ingeschakeld. Gerrit Vos heeft gesuggereerd, dat Lewenborg TV hierbij ook actief zou kunnen zijn, doorgegeven aan Daan.

De egel is verdwenen, maar de paddenstoelen en de libelle zijn in de Werf opgesteld.

T.Baggeren van de vijvers

Dit vond plaats in het begin van het jaar. Pikant detail was, dat de werkzaamheden de overstort van het riool blokkeerden, waardoor het peil van de vijver 1 m hoger werd en de paden rondom niet meer begaanbaar waren. Dat werd snel opgelost.

U.Lentekriebels

De deelname was helaas erg mager, hetgeen de discussie oproept: gaan we er wel mee door??? De Binnenhof en het deelgebied Want organiseerden een eigen Lentekriebelactie, waarbij die van Want opvie door een hoog schuur-uitruim-gehalte..

V.Snoeicursus

In oktober zou een fruitboomsnoeicursus georganiseerd worden, waarbij Bas Schooneboom deskundige uitleg zou geven en voordoen op welke wijze de handelingen uitgevoerd dienden te worden. De activiteit werd uitgesteld tot november en toen sloeg de sneeuw toe. Nieuwe datum: 15 maart 2025

W.Berenklauwen en Japanse duizendknoop

Het Wilgenbos en de strook langs de Loefzijde bleken te voldoen aan de wet van de tuinier: “1 jaar zaad 7 jaar kwaad”. Er moest dus nog flink gestoken worden. Ook in de tuinen bij het LeRoy-huis moesten de imkers de nodige berenklauwen onschadelijk maken. (hoewel het een bijenvriendelijke plant is)

Inmiddels is een nieuwe invasieve exoot in het vizier gekomen: de ‘jdk’ oftewel de japanse duizendknoop. Een woekeraar, die zelfs fundamenten kan aantasten. Er zijn nu 4 lokaties in beeld. Op de locatie bij de brug van Kajuit naar Want hebben we worteldoek over de plek gelegd, verzaard met grit (dat er inmiddels afgegleden is) De jdk komt dan aan de randen omhoog, maar is daar beter te bestrijden. Bij de andere locaties mikken we op uitputten: zo gauw ze weer een 50 cm boven de grond staan worden ze uitgestoken en in een klike of big bag afgevoerd.

X.Kappen

Er werd een afgebroken tak gemeld achter Wimpel, die een pad blokkeerde. Dat werd door de secretaris met behulp van zijn dochter en haar ladder snel opgeruimd.

De kapvergunning voor het knotten van 2 wilgen en het vellen van 2 wilgen met brandschade (voor het realiseren van een labyrint) werd op een lange dag van 08:00 tot 18:00 uitgevoerd met behulp van veel vrijwilligers.

Vervolgens werden in december nog 2 dode bomen naar beneden gehaald en 2 omgevallen, maar nog schuin hangende, exemplaren geruimd. Ook hier waren de nodige vrijwilligers aanwezig om te snipperen en met de snippers interessante dingen te doen.

Y.IVN app

➤ Deze app stelt de gebruiker in staat met gps-sturing de LeRoy-wandeling te lopen met af en toe een pop up met meer informatie. De digitale wandeling via deze IVN-app wordt minimaal 1 x per dag bezocht

Z.Snipperacties

A.Natuurwijs:

Cor Procé, een natuurwijzer van de stichting Natuurwijs, kwam vertellen wat zijn plannen zijn met de verlengde schooldag (VSD oftewel Vrolijk Samen Doen): met een schoolklas de natuur (lees: LeRoy-gebied) in en dan insectenhôtels bouwen en spelletjes doen. Er zouden 11 scholen uit Lewenborg en Beyum aan meedoen.

B.NLdoet :

Hiervoor is een project aangemaakt: houtrillen maken in het Voedselbos en de nieuwe uitbreiding in het Smulbos met de opstellingen voor het kweken van oesterzwammen.

IIIIV. Projecten

De teksten zijn veelal aangedragen door de betreffende projectdragers

A.Pinetum

Jaarverslag Pinetum en Stadswegtuin 2025.

Te beginnen met een mooie overzichtsfoto

1.Esdoornzaadjes bij de steiger

In het voorjaar was het Pinetum onderdeel van de kunstroute. Bij de steiger waren vergrote esdoornzaadjes aan een stalen kabel opgehangen. Jammer dat de boel na zes weken weer opgeruimd is. We hebben er enorm van genoten.

2.Nieuw bankje bij project Roerdomp.

Een mooi bankje geschonken door de gemeente. Het heeft een mooi plaats gekregen bij het project Roerdomp. Stoere mannen hebben het bankje een definitieve plek gegeven.

3. Paddenstoelen en mossen.

Op de heuvel van de Stadswegtuin ligt een stobbe die ongeveer 4000 jaar oud is. Destijds gevonden in Roderwolde. Op de stobbe een groene waas, mos??

De paddenstoelen doen het weer goed. Hepke heeft een stuk of tien verschillende soorten vastgelegd op de gevoelige plaat.

4.Inbraken.

Helaas toch weer twee keer dit jaar.

5.Composteren.

Ook dit jaar weer 5 kub compost opgebracht in het Pinetum

B.Circuit

De gemeente vond de palen van het circuit te slecht en verordonneerde sloop. Ze waren echter goed genoeg voor het oprichten van een amfitheater als onderdeel van het natuurbeleefpad.

C. Siergrassentuin\

Deze is nu bij het Pinetum getrokken en voortvarend ingericht met paadjes, perken en een kruidenspiraal. De steiger is ook gerepareerd.

D. Appelhof/Labyrint

De Appelhof wordt weer bewoond: kabouters met een engeltje wonen nu in de aardbeienbak

Jaarverslag 2025
Project: Appelhof en Labyrint
Door: Mia Mabeesoone

Appelhof

Dit jaar is er in de Appelhof onderhoud gepleegd, zoals heg knippen en maaien. Het maaien gaat in gedeeltes, zodat er altijd bloei is voor de insecten.

In het voorjaar hebben een aantal bewoners wat bomen gesnoeid. Ze zien er helaas allemaal slecht uit.

In december krijgen we van Sigrid 50 struiken, om de haag rondom de Appelhof weer te herstellen.

Vervolgens bekijken of er nog nieuw draad met palen doormoet.

Labyrint

Dit jaar is er hard gewerkt om het Labyrint te verwezenlijken. Klaas heeft ervoor gezorgd dat de grond zodanig afloopt dat het water weg kan stromen. Mulder heeft zand geleverd zodat de top laag niet direct in de grond verdwijnt. De oude klinkers die uit het pad kwamen om ruimte te creëren, zijn gebruikt om een cirkel rondom het labyrint te leggen en een muurtje te vormen.

Nadat we met een groep vrijwilligers het pad met straatstenen uitgelegd hadden, kon de top laag (komex bio) aangebracht worden. Klaas bracht het met een shovel naar de plek en met kruiwagens werd het verdeeld. Met een trilplaat erover en klaar! Rondom het labyrint zijn allerlei bloemen geplant.

Op 10 mei was de gezellige opening, met koffie, taart en een prachtig lied, gezongen door Sigrid. Het labyrint wordt veel gebruikt. Door de halfverharde laag, vraagt het weinig onderhoud. Alleen wat vegen als het hard gewaaid heeft. In oktober gaan we nog 200 bloembollen planten en enkele struiken aanschaffen.

Van de Rabobank hebben we een gift gekregen van 275,- euro, waar we rotsplanten voor aan gaan schaffen.

Uitgaven: Het labyrint is gefinancierd door het wijkbudget.
Verder zijn er dit jaar geen uitgaven geweest.

Inkomsten: 275,- van de Rabobank

E. Koepeltuin

Een aantal keren gingen de zaterdagvrijwilligers aan de slag: snoeien en planten.

Heel bijzonder was de gezamenlijke actie met Meer Bomen Nu, waarbij meer dan 400 zaailingen geogst werden, die op een andere plek een beter leven krijgen cq kunnen uitgroeien tot een majestueuze boom, wat op deze locatie niet meer mogelijk was.

De Koepeltuin blijft er redelijk uitzien ondanks en dankzij het weinige onderhoud. Helaas krijgt hij steeds minder zon door het groeien van bomen die net buiten het LeRoy-gebied staan. Misschien moet bij een volgende schouw de betrokken gemeenteambtenaar eens lief aangekeken worden.

Het toegangspadje vanaf de Bult werd wat minder vindbaar door het stapstenenpad en het afbreken van de richtinggevende gasfles. Die fles staat nu weer stevig te wegwijzen dankzij laswerk van Robert; het pad wordt nu gemarkeerd door drie hergebruikte zuiltjes en tijdens de boost van de LeRoy zaterdaggroep van 24 mei is een begin gemaakt met het bestraten ervan vanaf de trap.

F. Binnenhof

Acties:

- Aanleg stapstenen pad door het drassige grasveld
- Herbestraten van de trap naar de vijver.

Jaarlijks terugkerende werkzaamheden zijn

- snoeien van heggen en struiken (o.a. beuk, laurier, liguster, veldesdoorn, hazelaar, vlier, winterjasmijn), vaak meerdere keren per jaar;
- knotten van bomen (plataan, bolacacia's, leilindes); de gestripte takken worden vervolgens gebruikt ter versterking van de houtril langs de vijver, of gehakseld;
- maaien en afsteken van het grasveld, ongeveer 10 keer per jaar;
- verwijderen van onkruid op de bestrating (steencirkels en stenen paden), in het groeiseizoen maandelijks; tegengaan van woekeren van bramenstruiken, maandelijks;
- vrijhouden van het wandelpad rond de vijver.

Deze werkzaamheden vormen het leeuwendeel van onze activiteiten in de Binnenhof.

In januari werd de treurwilg, verzwakt door twee stormen, gekandelaberd door Wolter van 'Eigen Houtje', bijgestaan door vrijwilligers. Een video hiervan is te zien op <https://www.debinnenhof.site/videtreurwilg2.html>

In maart werd met een aanhangwagen het jaarlijks gratis door de gemeente beschikbaar gestelde compost opgehaald, die daarna gestort is bovenop de arme grond van de zogenoemde Bamboebak.

In april hebben we onze grasmaaier ingeruild voor een iets kleinere van de Zandbank.

In juni werd net als vorig jaar door een vrijwilligster opnieuw een BBQ in de Binnenhof georganiseerd. Geslaagd!

Omdat de opkomst bij de zogenoemde Tuindagen (een keer per maand op de zaterdagochtend van 10:00 tot 12:00) tegenviel, hebben we besloten hiermee te stoppen. In plaats daarvan roepen we nu (per 1 september) de bewoners via onze whatsapp-groep op om mee te helpen bij klussen die zich voordoen.

Eind vorig jaar en begin dit jaar was door veel regen het grasveld zeer drassig geworden en niet meer beloopbaar. Een plan om te draineren bleek te duur. Daarom besloten we een pad van flatstone stapstenen over de lengte van het grasveld aan te leggen. Hiermee is in september-oktober een begin gemaakt. Nog te doen: de flatstones ondersteunen met 10 cm bestratingszand voor egalisering en regenwaterafvoer/opname.

Begroting appelhof en labyrint 2026	labyrint	2026
fruitplukker met telescoopstang		€ 25
kersenboom		€ 50
laagstam pruimenboom		€ 50
bessenstruiken		<u>50</u>
biologisch bloemenzaad		€ 25
paaltjes voor om het appelhof		€ 50
totaal		250

G.de Werf

Activiteiten:

-Bijeenkomsten buurtmoeders: de Buurtmoeders vangen er minstens twee dagdelen per week kinderen op, waarbij deze ook hulp krijgen bij hun huiswerk. Tevens werd er een cursus verstandig omgaan met geld georganiseerd

-Huiskamerbijeenkomsten voor diepgaande gesprekken met hangjongeren.

-Muziekavond, begonnen met 1 gitaar, maar nu is de Werf te klein voor al die muzekanten en zangers en zijn ze verkast naar de Ouwe Bieb

-Elke zaterdagmorgen opereren de OutdoorKids gRunn vanaf de Werf, waar ook hun materiaalopslag is (een hergebruikt tuinhuisje).

-

-Moestuinbak voor kleuters van OBS de Swaoistee

-De cultuurcoach van Lewenborg zette mij (Wim Velt) er net als vorig jaar toe aan om een schilderworkshop te geven op de Werf. Niet nogmaals in de zomer om wat armslag voor mezelf te houden. Nu in het najaar en winter, binnen. Tot nu toe tot tevredenheid van de deelnemers.

-Woensdagochtend schonk Overstag koffie en aandacht aan wie dat maar wilde. Omdat dat er maar heel weinig bleken te zijn, is deze service inmiddels gestopt.

-Kinderen van CBS het Kompas hadden een project "Samen zijn wij zijn Natuur" onder leiding van Patrizia Meijer. Als dank en blijvende herinnering maakten ze voor ons een bloembak met gemozaïekte windroos. Patrizia was zo enthousiast dat ze overweegt het komend jaar een vervolg te organiseren. (zie onder: Spelen in de natuur)

-Het project van het Heyerdahl College heeft twee kunstobjecten nagelaten die een plek krijgen op het Werfterrein. Voor de grote libelle van wilgentenen is de stapeling van hergebruikte tuinbestrating bijna klaar.

-De betekenis van de Werf voor het nestkastenproject en het Buurtvuur bespreekt projectleider Wim Velt onder de respectievelijke kopjes.

Tenslotte: De opstallen in het LeRoy-gebied zullen onder het directe beheer van de gemeente komen. Architectenburo Daad heeft een ontwerp voor een aanpassing gemaakt, dat het Werf-gebouwtje vergunningswaardiger zal maken. De vergunning is nu verleend en dus kan het opstalrecht gevestigd worden. De aanbouw van de kap kan starten.

H.Nestkasten

Ook dit jaar had ik geen tijd en energie genoeg voor het voldoende goed beheren van de circa 60 nestkasten. Daarom heb projectdrager Wim Velt na ruim 20 jaar besloten om iemand te zoeken die dit project over wil nemen. De Werf kan daarvoor blijven functioneren als uitvalsbasis en timmerwerkplaats. Het lijkt er op dat Arie-Pieter Schep deze taak op zich gaat nemen.

I.De Bijenstal “Langzij de Wilgen”

Projectdrager: Sieni Pijper

Het aantal bevolkte bijenkasten bleef ongeveer gelijk. Daarnaast functioneerden er een handvol bijenkorven. Als ouds was de onderlinge afstemming van de imkergroepsleden uitstekend en hielp men elkaar waar nodig, rond de kasten en in de tuin. Zo werden een aantal bijenkasten herplaatst en zorgde men tijdens de zomervakantie voor elkaars volken. Een nieuwe jonge imker startte. Waarmee het aantal imkers nu 8 bedraagt. Volgens Europese regels moeten alle imkers in Nederland hun bijenplek(ken) nu officieel aanmelden. Dit is in het begin van dit jaar gebeurd. Enkele imkers hielden zich ook dit jaar weer actief bezig met de koninginnenteelt teneinde raskoninginnen te kweken.

In de tuin aan beide zijden van het LeRoy-huis werd ook dit jaar het nodige gedaan. Er werd fors gesnoeid om de paden begaanbaar te houden en de vliegroutes van de bijen open te houden. Er werd wat nieuwe aanplant gedaan. Er wordt toegewerkt naar meer bijenvriendelijke beplanting. De strijd tegen het steeds verder oprukkende heermoesgewas als vanouds weer krachtig ter hand genomen. Omdat dit plantje bij het handmatig en/of machinaal verwijderen steevast bij de (soms wel een meter lange) wortels afknaapt, zal deze strijd blijvend gevoerd moeten worden. Ook het afsnoeien van de wilgen die aan de buitenkant van het hek aan het water jaarlijks fors uitschieten kostte weer de nodige inspanning en is een jaarlijks terugkerende klus.

De vrees dat ook onze stal getroffen zou worden door de Aziatische hoornaar bleek gelukkig ongegrond. Maar alertheid blijft op zijn plaats.

Januari-maart

De bijen kwamen wederom niet allemaal goed uit de winter. Er was sprake van behoorlijke bijensterfte. In de loop van het jaar nam het aantal volken wel weer toe, door deling van volken en ingebrachte zwermen.

Het dak van de stal werd vervangen omdat de oude dekplaten asbesthoudend waren. Daartoe werden alle kasten gedurende een etmaal gedicht, teneinde de asbest verwijderaars te beschermen tegen agressieve bijen.

April-september

Een hoogtepunt was ook dit jaar op 13 juli de Open Dag op de stal in het kader van de Nationale Bijendag. Bijna 80 buurtbewoners en andere stadgers vonden de weg naar de bijenstal. Vooral het

aantal - soms nog jonge - kinderen dat binnenstapte was weer opvallend. Er vonden allerlei activiteiten plaats, zoals kaarsen maken, rondleidingen en honingverkoop. Gratis koffie, thee en limonade voor de kinderen en voor een gering bedrag kon er wat zelfgebakken lekkers worden gekocht.

Het weer was de bijen dit jaar gunstiger gezind dan vorig jaar. Er was voor de bijen genoeg voedsel te vinden. En daardoor was opbrengst van de voorjaarshoning uitstekend. Ook de zomeropbrengst was bij de meeste bijenvolken prima. Het blijft altijd weer gissen waarom het ene volk een behoorlijke honingopbrengst levert en het andere volk niet. Er is nu altijd sprake van sterke gezonde volken en wat zwakkere volken. Plus het verschil tussen grote volken en kleine volken. Afleggers en geschepte zwermen hebben soms een lange starttijd, alvorens er honing wordt geproduceerd

Oktober – december

De inwintering van de bijen werd zonder problemen uitgevoerd. Tevens werden de tuinen winterklaar gemaakt. De dakgoten van de stal en van het Staphoes werden schoongemaakt en in en om de stal en het Leroyhuis werden eindeloos bladeren geveegd.

J.Boomgaard Ra plus eco-kathedraal

Onderhoud! Er is een nieuwe stapelaar opgestaan, die de vervallen bouwwerken - die geen bouwwerk meer zijn - nieuw leven heeft ingeblazen, ondersteund door een aantal enthousiastelingen, die de sportschool vaarwel gezegd hebben om hun spieren te stalen met tegels en klinkers

K.Natuurspeelbos Kajuit-Want Noordoost

Dit project ligt stil.

Wel is er een houtril geconstrueerd, die het storten van GFR moet stroomlijnen. Ook zijn er stenen geleverd voor een stapelproces. Daar is een begin mee gemaakt, maar er ligt nog een hele uitdaging.

L. Buurtvuur

Iedere maand op een zaterdag het dichtst bij de volle maan werd dit georganiseerd door Wim Velt: zijn taak was om hout in de fietskar van de Werf naar de vuurplaats te brengen en daarna bankjes en tafeltjes in de fietskar naar de vuurplaats te brengen. Resultaat: bijzondere gesprekken en vaak ook gitaarbegeleiding op een mooie besloten plek in het LeRoy-gebied, zomer en winter, rond volle maan.

De projectdrager Wim Velt is er in de loop van dit jaar mee gestopt. Zijn motivatie: "Ruim 8 jaar heb ik de hardware van het buurtvuur verzorgd, dat wil zeggen: brandhout verzamelen, zagen, kloven droog opslaan. Iedere maand een keer een fietskar vol brandhout naar de vuurplaats trappen, terug en nogmaals met de zitbanken, stoelen en waxinelampjes. Na een uurtje of 6 de boel terug brengen naar de Werf en dat een dag later weer opbergen.

Ik heb meermaals verzocht om met mij te overleggen wanneer er iets rond 1 van mijn projecten op handen was. Toegegeven: mijn motivatie en fysieke conditie begon de laatste maanden af te nemen, maar dat er complete kaalslag van braam en springbalsemien rond de vuurplaats werd gepleegd zonder overleg met mij, dat deed voor mij de deur dicht. Ik besloot er mee te stoppen".

Tot op heden geen serieuze opvolging gevonden.

M.Moestuin Het Want

Alle 12 tuiniers hebben in 2025 met enthousiasme hun tuin bewerkt; sommigen konden er door ziekte of privé-omstandigheden minder tijd in steken dan ze hadden gewild.

We vormen een gezellige groep die tips, zaden en stekjes uitwisselen, groente uitdelen en van elkaar leren. Samen hebben we de paden vóór en tussen de tuinen onkruidvrij gemaakt, reparaties uitgevoerd aan het hekwerk en waar nodig gesnoeid.

Door de verschillende manieren van tuinieren, combinatieteelt, permacultuur en veel soorten gewassen en bloemen wordt de biodiversiteit vergroot. En wordt de kans op schadelijke insecten verkleind { als blijven de slakken een terugkerend probleem.!}

Een aantal tuiniers heeft goed gebruik gemaakt van de aangeleverde compost, biologische mest en houtsnippers.

Gelukkig hebben we het afgelopen seizoen weinig extra water nodig gehad.

Regelmatig hebben we complimenten gekregen van voorbijgangers over de talrijke prachtige zonnebloemen.

Helaas hebben we ook een paar keer ongewenst bezoek gehad op het tuincomplex. Daarom willen we aan de boomgaardkant een afsluitbaar hek . En een nieuwe afrastering aangezien het gaas dat er nu staat bijna omvalt.

We hebben 2 x een bijeenkomst gehad in het Le Royhuis. Dit willen we komend seizoen herhalen.

Aanvraag begroting 2026 moestuinen Het Want

- nieuwe afrastering en afsluitbare poort aan de boomgaardzijde (vergelijkbaar met het Pinetum en het andere moestuincomplex)
- compost
- houtsnippers
- nieuwe kraantjes voor enkele watertanks
- evt. een zak rode steentjes (grof) als dit bij een andere bestelling past

Hier ontbreekt dus de financiële onderbouwing.

N.Moestuin Kraaiennest

➤Klaas heeft het water van de pomp op kraai laten testen, conclusie: veilig, geen drinkwater

oTuinen Kraaiennest staat onder water vermoedelijk wegens verstopte overloop Dit is eerder gebeurd en toen heeft Mulder het spul weer open gekregen. Maar deze keer lukte het niet. Dus de situatie in de gaten houden en eerder ingrijpen.

- Pompen sloot € 400
- Vrijmaken overloop € 220
- Tot incl btw € 750

- Klaas heeft een alternatief: 'ik kan aan de pomp komen en dat scheelt dan weer 500 euri'.
- De sloot is leeggepompt, maar loopt nu al weer vol. De overloop functioneert dus niet meer en vereist regelmatig leegpompen..

O. Voedselbos

Met Sigrid het Smulbos bekeken om vast te stellen hoe dat omgebatterijd kan worden naar een Voedselbos. Dat vereiste het knotten van een aanzienlijk aantal wilgen om licht op de grond te krijgen. Dit knotten leverde een groot aantal stammetjes op, die door Sigrid geënt werden met diverse soorten oesterzwammen

Vervolgens zijn er meer dan 200 boompjens geplant op 7 december.

Het was wel errug nat, zodat ook de nodige greppels gegraven werden om dat water kwijt te raken.

Zie ook bijlagen VI en VII achter in dut document.

P.De Zandbank

Algemeen (Wim Velt)

De zandbank is een grote multifunctionele ruimte met podium, die niet meer verloedert en verbraamt dankzij het maaien en bewaken door Robert. Een ideale plek voor evenementen, uitvoeringen, sport en spel voor scholen of bedenk het maar. Toch is hier vrijwel alleen de handboogclinic door Werner gegeven.

Conclusie: een toegangspoort zou voor meer bekendheid en vindbaarheid moeten zorgen. Betaald door het wijkbudget heeft kunstlasser Bonne Grip een bloemenpoort gemaakt, die verankerd zou worden middels het storten van beton in twee gegraven gaten. (-) Na 9 maanden deskundig ontwerpen, bestuderen, overleg en vergunnen, werd de poort dit jaar alsnog verantwoord opgericht middels het storten van beton in twee gegraven gaten. Het omvat 2 grote bloemen van metaal. Kosten 12.00 euro

Helaas moest er dus een vergunning aangevraagd worden en dat duurde wel even, waardoor de plaatsing in tijd moest worden opgeschoven.

Eindevaluatie clinics handboogschieten 2025

Jaarverslag 2025 Handboogschieten in Lewenborg

Door Werner Dietz (projecthouder) en Edmée Boerrigter\

Het tweede jaar handboogschieten in Lewenborg is goed verlopen. Slechts één maal van de 13 clinics ging het tweewekelijks evenement niet door vanwege het weer. Dit jaar hebben zich 31 personen gewaagd aan de kennismaking met de handboogsport. Enkele personen kwamen vaker om meer ervaring op te doen en diverse beveiligers traiden hun vaardigheid regelmatig. De projectdrager en bondstrainer Werner Dietz is heel tevreden met het resultaat.

Dit jaar liep er ook een wedstrijdje: er was gedurende de hele periode één baan gereserveerd voor het schieten van een 'Persoonlijk Record' (PR). De eerste prijs is gewonnen door Sigrid met 164 punten en op de 2e plaats Federico met 126 punten (zie foto).

Dit project is alleen mogelijk geweest dankzij de hulp van de vrijwilligers van de Stichting LeRoy. Iedere keer bleek het mogelijk om minimaal drie beveiligers op te stellen om te voorkómen dat iemand onverwachts het schietterrein zou betreden tijdens de clinic en gewond zou raken. Dit jaar werd hen ook gevraagd om te helpen met het voorbereiden van de nieuwe schutters, zoals het aanmeten van pijlen en bescherming. Onze dank daarvoor is groot.

De opzet van de clinic had na het geslaagde eerste jaar enkele wijzigingen ondergaan. We besloten om een bok bij te maken, waardoor er niet 3 maar maximaal 6 schutters tegelijk konden schieten. Hierdoor kon er een baan gereserveerd worden voor het PR-schieten. Daarnaast besloten we om te gaan werken met aanmeldingen naast de vrije aanloop, om de toestroom beter te reguleren. Er konden zich maximaal 4 schutters aanmelden. Samen met de PR-baan bleef er één baan over voor mensen die aan zouden komen lopen.

Het materieel was nog prima in orde. Dankzij een klein budget van LeRoy konden we enkele verbeteringen doen. Omdat de lichte rechterboog vaak werd gekozen hebben we er een lichte rechterboog van 20 pond bij gekocht. De longbow van 35 pond bleef voortaan thuis. Een aantal extra vingertips en armbeschermers, ook een set voor kinderen, maakte dat er sneller gewisseld kon worden en het rustiger werd aan de schietlijn. Verder waren er reparaties aan de boogstandaarden nodig en is een nieuwe pees gekocht.

Volgend jaar zullen er weer mogelijkheden zijn om kennis te maken met deze sport, mede dankzij de hulp van de vrijwilligers van de Stichting LeRoy. Het bleek maar weer eens dat ook als je al eens geschoten hebt, je van Werner nog steeds weer wat kan leren.

Bijzondere dank gaat uit naar de Stichting LeRoy en de vrijwilligers, gemeente Groningen die telkens weer toestemming geeft voor het evenement, naar Robert voor het stallen van het materieel in zijn tuin en naar Wienie die twee jaar fantastisch geholpen heeft met de opbouw en beveiliging en zich nu op andere zaken gaat richten.

Als het aan ons ligt is ook volgend jaar de baan weer open op de 1e en 3e zaterdag van de maand van april tot oktober van 10 tot 12 uur op de Zandbank in Lewenborg. Wie mee wil helpen opbouwen is altijd welkom om 9.30 uur.

Data 2026: 4 en 18 april, 2, 16 en 30 mei, 6 en 20 juni, 4 en 18 juli, 1,15 en 29 augustus, 5 en 19 september, 3, 17 en 31 oktober

VI. Financiën 2025

De exploitatie is niet alleen door de activiteiten binnen de projecten beïnvloed, maar vooral ook door de wens van de gemeente om de opstallen te legaliseren. In 1981 is de bijenstal zonder vergunning geplaatst, maar voor het Freek Stap hoes en het LeRoy-huis is wel degelijk vergunning aangevraagd, Die zijn niet terug te vinden in beider administraties. Daarom werd het vervangen van het asbestdak van de bijenstal een trigger voor het legaliseren en de vergunningverlening, het geen € 11.000 kostte. Tot overmaat van ramp werd onder het dak nog dakbeschot gevonden, dat ook uit asbest bestond en dus alsnog verwijderd zal moeten worden à € 5000.

Ook voor de Werf (voormalig project BOAP Malle) bleek de vergunning niet te vinden, zodat dat nog hangt. De vergunning is aangevraagd en is inmiddels verleend, dus het bouwen van de overkapping kan beginnen en het legaliseren van het gebouw en het vestigen van opstalrecht behoort nu tot de mogelijkheden.

EXPLOITATIE-OVERZICHT 2025								
bedragen in euro's								
	Ontvangsten 2025					Uitgaven 2025		
1	Saldo 1-1-2025		9786		3	Administratie		6375
2	Subsidie 2025		26565		4	Energie		1027
26	Onkostenvergoedingen gebruik LeRoy-huis	1100			5	Wilgenbos		149

27	Donaties tbv LR-film	567		6	Circuit	4598
28	Ontvangsten BWPL	1460		7	Appelhof	0
29	Rabo clubsupport	275		8	Le Roy huis + Bijenstal	12862
30	Diverse donaties	189		9	Binnenhof / Stuurboordswal	463
31	Overschrijven van spaarrekening	10000		10	Koepeltuin / de bult	0
				11	De Werf	525
				12	De Zandbank	3380
				13	Pinetum	959
				14	Speelbos Lijzijde	104
				15	Smulbos Wimpel	0
				16	Tuinen Want	0
				17	Tuinen kraaiennest	25
				18	Vuurplaats	0
				19	PR	2727
				20	Bankkosten	237
				21	Verzekeringen	819
				22	Kappen	3432
				23	Gereedschappen	2257
				24	Paden	0
				25	Saldo 31-12-2025	10353
		49844				49844

- 1 Saldo Rabobank 01-01-2025
- 2 Subsidietoekenning 2025
- 3 Administratie
- 4 Energiekosten
- 5 Wilgenbos
- 6 Circuit
- 7 Appelhof
- 8 Projectkosten Le Roy Huis + Bijenstal
- 9 Projectkosten Binnenhof

- 10 Projectkosten Koepeltuin / de bult
- 11 Projectkosten de Werf
- 12 Projectkosten de Zandbank
- 13 Projectkosten Pinetum
- 14 Speelbos lijszijde
- 15 Smulbos Wimpel
- 16 Projectkosten Tuinen want
- 17 Projectkosten Tuinen kraaiennest
- 18 Projectkosten Vuurplaats
- 19 PR
- 20 Bankkosten
- 21 Verzekeringen
- 22 Kappen
- 23 Gereedschappen
- 24 Paden
- 25 Saldo Rabobank 31-12-2025
- 26 Onkostenvergoeding gebruik LeRoy-huis
- 27 Donaties LeRoy50jaar-film via Gofund
- 28 Ontvangsten BWPL (wijkbudget)
- 29 Rabo club support
- 30 Diverse donaties
- 31 Overschrijving van spaarrekening naar exploitatierekening

Inrichtingsbudget(LTP)			
	Ontvangsten 2025		Uitgaven 2025
1	Saldo	33853	10000
2	Rentebijdraving 1-1-2025	539	
3			
			4 Saldo
			24392
		34392	34392

- 1 Saldo Rabobank bedrijfsspaarrekening 01-01-2025
- 2 Rente over periode 01-01-2024 t/m 31-12-2024
- 3 in verband met aanvraag subsidie van exploitatie budget naar inrichtingsbudget
4. Saldo Rabobank bedrijfsspaarrekening per 31-12-2025

Voor de toerekening van de kosten naar de diverse plaatsen hebben we dit jaar een aantal osten apart geadministreerd: energie / water, bank, pr, verzekering, administratie, kappen, gereedschap en paden.

In 2026 zullen we ook het onderscheid in kosten soort zoals daar zijn extern, planten, materiaal, gereedschap en diversen. Verlaten ten faveure van het administreren op datum van de posten ten behoeve van de projecten. Tevens zullen we de kascontrole maandelijks gaan uitvoeren.

VII. Een vooruitblik op 2026

Q.Organisatie, gespecificeerd naar persoon en taakgebied.

R.Het stichtingsbestuur (met portefeuilles) per 01-01-2026

- **Voorzitter:** Niek van den Berg
 - o Contacten gemeente
 - o Leiden vergaderingen
 - o Uitzetten beleid

- **Secretariaat:** Gerrit Vos
- o Notulen en jaarverslag
- o Opslag archief/ toegankelijk maken
- o Correspondentie
- o e-mail website

.Penningmeester: vacature

Algemeen lid 1: Klaas Grijpstra
Onderhoud gereedschap
Ondersteuning projectdragers

Algemeen lid 2 : Federico Varone

- o PR
- website LR
- Nieuwsbrief
- Facebook pagina
- Instagram
- o Educatieve activiteiten

Algemeen lid 3: vacature

- o Buurtvuur: houtvoorraad (2 jaar droogtijd) op peil houden. Elke vuuravond brandhout, zitplaatsen en waxinelantaarntjes uit de Werf naar de vuurplaats brengen en terug.

Algemeen lid 4: vacature

- o Bestrijding berenklaauw, Japanse duizendknoop en indamming bamboe

S.b. Projectdragers en Projecten

1. Mia Mabelsoone

- a) Appelhof
- b) Labyrinth

2. Benno Ticheler en Frans Valster

- a) De Binnenhof
 - i. Duinen Stuurboordswal-vijver
 - ii. Pad rond de vijver onderhouden
 - iii. Planten bestellen en planten
 - iv. Onderhoud Binnenhof
 - v. Zwaluwentil

3. René van Wezel

- a) De tweede en de vierde zaterdag van de maand de vrijwilligersgroep aansturen
- b) Werkzaamheden organiseren:
 - i. natuurwerkdag

- ii. Nldoet
- iii. Lentekriebels

4. Vacature

- a) Boomgaard Want
- i. onderhoud

5. Sieni Pijper en Mariette Hartingh

- a) Bijenstal / LeRoy-huis:
 - i. Beheer Bijenstal + omringende tuinen (S)
 - ii. Agenda en beheer LeRoy-huis (S/M)
- b) Bomenkap / groenbeheer (S/M)

6. Wim Velt

- a) de Werf
 - i. Nestkasten bouwen
 - ii. Kunstobjecten creëren
 - iii. Samenwerking met de Swaoistee voor het creëren van natuurbeleving voor kleuters
 - iv. Creëren praathuis
 - v. samenwerking Outdoorkids Grunn
 - Nestkasten: schoonmaken en nieuwbouw
 - Eco-kathedraal Mast / Koepeltuin

7. Rex Leber / Arvid van den Bos

- a. Pinetum
- b. Stadswegtuin

8. Suzanne Vrienten

- a. Natuurspeelbos Kajuit-Want Noordoost

9. Gerrit Vos

- a. Amfitheater
- b. Natuurbeleefpad

10. Sigrid Kingma

- a. Smulbos
- b. Fruittuin

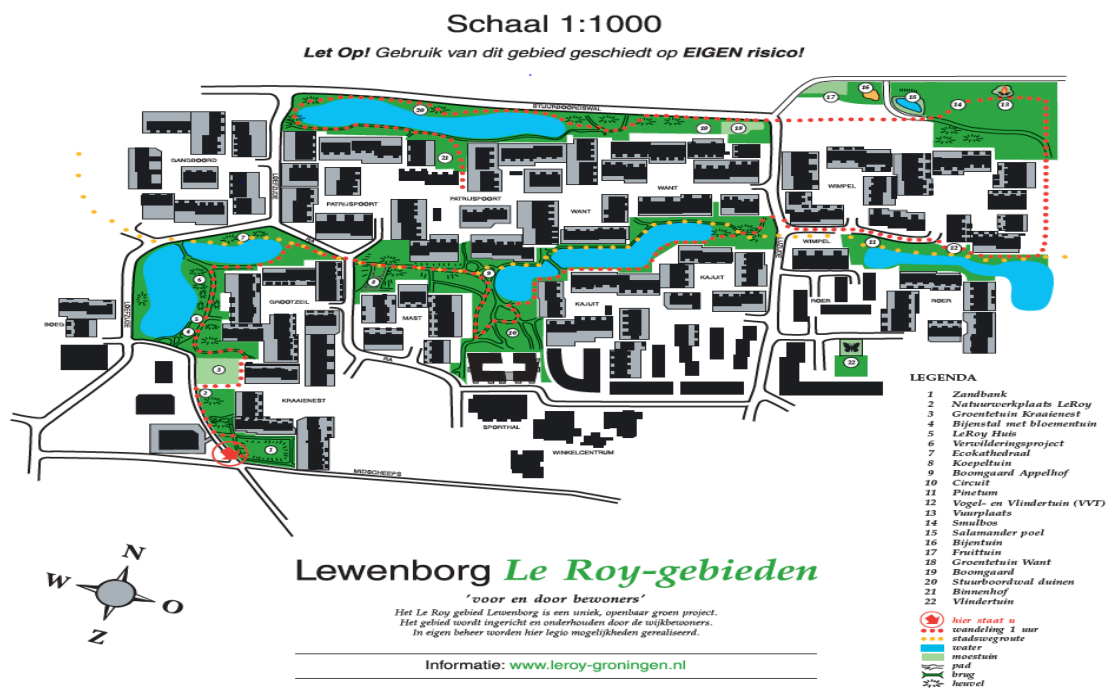
T. Jaarplanning 2026:

Dit is een dermate dynamisch gebeuren geworden, dat we dit nu op Facebook gaan bijhouden. Op de nieuwe website wordt een openbare agenda van het LeRoy-huis bijgehouden

In ieder geval de eerste zaterdag van november de Natuurwerkdag in samenwerking met Landschapsbeheer Groningen en Nldoet de eerste zaterdag in maart. In april de Lentekriebels.

Daarnaast is er ieder 2^e en 4^e zaterdag een vrije inloop in het LeRoy-huis, waarna meestal gewerkt wordt (kan worden) in het gebied. Ook worden er weer boogschietclinics georganiseerd op de 1^e en de 3^e zaterdag van de maand op de Zandbank.

U.Kaart LeRoy-gebied

IV Bijlage I: boomsoorten in het gebied

In onderstaande tabel zijn de verschillende hoofdboomsoorten aangegeven:

Boomsoort	Aantal	%
Essen (diverse soorten)	108	14%
Esdoorn (diverse soorten)	108	14%
Wilgen (diverse soorten)	89	12%
Berken (diverse soorten)	84	11%
Populier (diverse soorten)	72	9%
Linde (diverse soorten)	49	6%
Els (diverse soorten)	45	6%
Appel (diverse soorten)	39	5%
Sorbus (diverse soorten)	33	4%
Kastanjes	25	3%
Zomereik	19	3%
Acacia	18	2%
Kers (diverse soorten)	13	2%
Vleugelnoot	12	2%
Iepen	8	1%
Beuken (diverse soorten)	8	1%
Divers (< 5 per soort)	30	4%
Totaal	760	100%

Tabel 1 Uitkomsten aangetroffen boomsoorten

V Bijlage II Overleg over groenbeheer en kennismaking met gemeente afdeling bomen

Vergadering: 24-02-2025

Aanwezig: Wieger, Sietse, Mariette, Margriet, Gerrit,

1. Opening: Iedereen welkom.

2. Kennismaking

Gerrit kondigt aan, dat ie stopt met deze portefeuille en dat die overgenomen wordt door de 3 dames met Margriet specifiek noordoost van de Lijzijde en Sieni en Mariette zuidwest van de Lijzijde. De communicatiegegevens worden uitgewisseld.

3. Mededelingen

Wieger geeft aan dat de gemeente met andere software gaat werken en dat mede daarom een nieuwe inspectieronde gaat plaats vinden, waarbij groepen bomen als bos aangemerkt zullen worden en niet meer individueel geregistreerd zullen worden. Die registratie vindt alleen plaats langs paden (wandelaroute) en in de buurt van huizen, met name met het oog op gevaar. Olifantspaadjes zullen niet als pad gezien worden, daar is de burger dus zelf verantwoordelijk.

Gevaar wordt gedefinieerd als: een tak dikker dan 4 cm / een tak langer dan 1 m

4.Rondgang

Hier vielen ons de volgende zaken op:

- De kastanje binnen het hek van de Bijenstal krijgt misschien de bloedziekte, dus monitoren!!!
- De populier ter hoogte van grootzeil 33 is nu nog niet vergunningsplichtig, maar het is raadzaam - om ellende te voorkomen – die dus te verwijderen.
- Bij de slot langs de tuinen van Kraaiennest staat een geknotte vleugelnoot,, die nodig weer moet.
- De werf:
 - oDe geknotte wilg bij hokje moet nodig opnieuw aangepakt worden
 - oDe abeel: het dode hout eruit en losse tak verwijderen.
- Circuit:
 - o2 beschadigde bomen (kastanje en vleugelnoot) herstellen zich kranig: niks aan doen
 - oEr staan 5 knotters, die opnieuw moeten
- De paden langs de bebouwing bij Wimpel hebben veel overhangende takken, moeten worden verwijderd (dit is snoei, dus geen vergunning nodig)
- Eco-kathedraal: ± 8 knotters, die opnieuw moeten
- Grootzeil 43: een dode vlier met afgebroken tak over het pad. Gerard vragen of het zonder vergunning kan en een plakoksel verwijderen.

➤

5.Afspraken

We houden contact met name over de inspectie en de ontwikkelingen op softwaregebied die er nog aan zitten te komen.

Geadviseerd werd om alle knotters te inventariseren en daar een plan voor te maken op basis van urgentie en kosten.

6.Sluiting: 15:10

A.Bijlage III: Overleg bestuur en gemeente betreffende de vijvers

Notulen Vergadering: 30-04-2025

Aanwezig: Gerrit, Niek, Klaas, Edwin Arends (technisch boomspecialist), Lutein Radema (helder groen), Anna (stadsdeelbeheerder) en iets later valentina (waterdeskundige)

2)Opening: Iedereen welkom.

3)Werkafspraken vijvers

Direct bij het begin van de bijeenkomst ontstond verwarring over de inhoud van de werkafspraken tussen gemeente en bestuur ten aanzien van de vijvers. In onze beleving gingen die uitsluitend over de steigers en het onderhoud van de vijvers.

Een check leverde op, dat de oevers wel genoemd worden in het stuk, maar er wordt niets over een strook van 3 meter genoemd evenmin wordt de waterkwaliteit besproken.

De ambtenaren stellen, dat zij de opdracht hebben gekregen om de waterkwaliteit veilig te stellen door de bladval te verminderen en daartoe een strook van 3 meter rondom alle vijvers te fatsoeneren.

4) Vijverplan

Lutein heeft die randen in kaart gebracht:

- Alle bomen > 20 cm (dus kapvergunning plichtig)
- In een strook van 3m vanaf de vijverrand
- Criteria: soort, kwaliteit, toekomstverwachting

- 1- 5 jaar daar moet wat mee, waarschijnlijk weg
- 35 – 50 jaar potentieel monumentaal
- > 50 jaar monumentaal

Hierbij is het uitgangspunt:

- Minder bladeren

-Meer licht

-Waterkwaliteit omhoog

Klaas vraagt zich of dat gaat werken. Bovendien wil hij weten wat de waterkwaliteit 10 jaar geleden was. Op deze vraag komt geen antwoord.

Noot: in 2017 en 2 x in 2020 heeft het bestuur ook overlegd met de gemeente over de waterkwaliteit. In 2017 was de klachten de bezorgde bewoners van Kajuit de aanleiding en het volgende werd opgemerkt:

Gerrit zet kort uiteen wat de aanleiding van deze bijeenkomst is. Dries merkt op, dat de patatvijver deel uitmaakt van het waterstructuurplan Noorddijk. De gemeente heeft 1000 km riool liggen en 250 overstorten en vijvers. Het was 10 jaar geleden nog lastig om geld los te krijgen voor dit onderdeel, maar 5 jaar geleden is de wet milieubeheer gewijzigd en is de rioolheffing geormerkt geld geworden.

Dit geeft een beetje context.

Vervolgens: *hoe verbeteren?*

-Blokken van 30 m definiëren en dan gefaseerd uitvoeren.

-Geen kaalslag

-Maar wel cyclisch: als je eraan begint dan moet je iedere 5 jaar aan de bak.

-Wat in het water ligt eruit halen, behalve als het een speelaanleiding is zoals de abeel achter Kajuit.

Waarom???

Bomen droppen organisch materiaal. Anaerobe bacteriën verwerken dat en halen zo de zuurstof er uit. Er zou een kantelpunt zijn, maar men weet niet hoe dat kunnen waar te nemen..

Zou beluchten dan ook een oplossing zijn??? Dat is bij de brug over de Kajuitwant-vijver ingezet.

Bijkomende overwegingen

Bijzonder is, dat de eco-kwaliteit voor een overstortvijver hoog is (in 2025 gemeten) de volgende meting zou pas in 2029 zijn.

Een waterglijbaan zou de vijver ook enorm beluchten

De EM wordt nog ff genoemd: efficient micro-organisms

De detailplanning zou per blok moeten. Daarbij moet een goed bedrijf worden ingehuurd, dat bijgeschoold moet worden.

En verder ...

Wordt vervolgd. Edwin verwacht, dat de start van de uitvoering in 2026 zal zijn. Wij denken, dat dat allemaal niet zal meevallen.

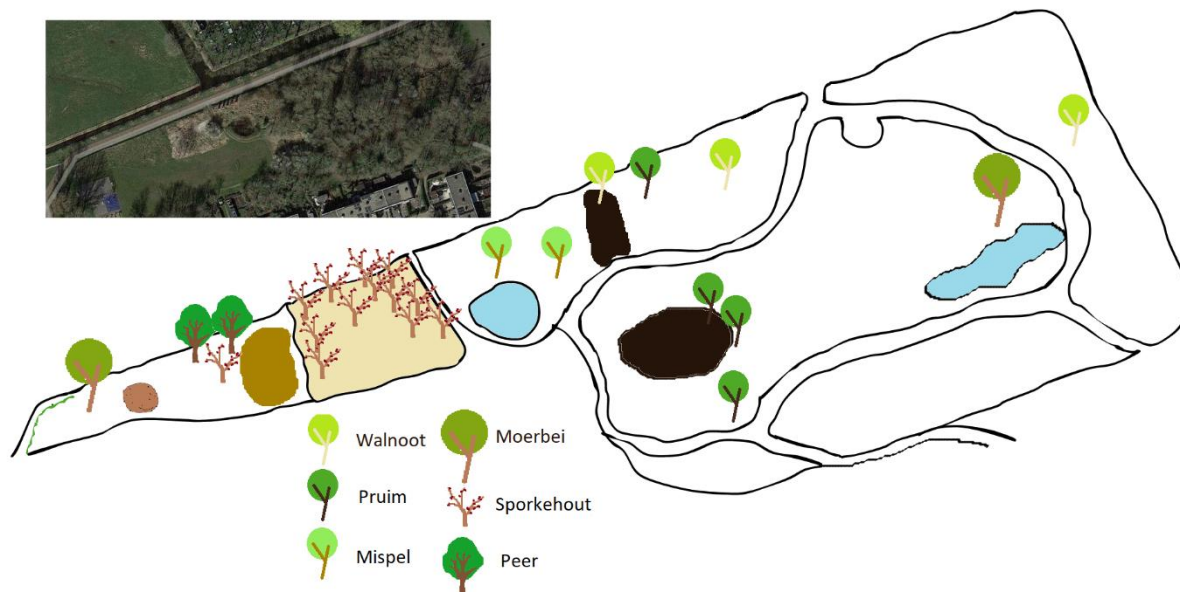
1.Sluiting

Extra: een aantal persoonlijk overwegingen van Gerrit Vos (namens het bestuur)

- Het is sowieso raar, dat het document, waar wij onze handtekening onder gezet hebben weliswaar oevers noemt, maar dat er met geen woord over bladval, 3 m en waterkwaliteit gerept wordt. Gaat zo'n document een eigen leven leiden in de bureaucratie, waar ze ook vergunningen kwijt maken en het plan Visser verdonkeremanen ('maar wij hebben de foto's nog)
- De Kardingeplas heeft altijd blauw alg en er staat geen boom binnen 3 m!
- De analyse van de oevers had heel goed door de groenbeheer portefeuille van het bestuur gedaan kunnen worden in samenwerking met het bomenteam van de gemeente. Iets wat we sowieso 1 keer per jaar doen volgens de afspraak.
- Staan de kosten van deze operatie in verhouding tot de kwaliteitswinst???
- Zijn er in Groningen geen vijvers, waar de eco-kwaliteit wel slecht is en dus prioriteit gegeven zou moeten worden???
- Is het niet veel slimmer om de waterkwaliteit jaarlijks te meten en aan de hand daarvan maatregelen verzinnen???
- Heeft het afkoppelen van de regenwaterafvoer van de woningen niet veel meer effect???. Want dan komt de overstort van het riool niet in de vijver!!!!
- en als die 3m zo belangrijk is, waarom plant de gemeente dan de oever van de wijkssingel vol met bomen binnen die 3m???

VI gilden in het smulbos

Uitgelicht op de kaart zijn zes soorten vruchtdragende bomen. In de huidige situatie zijn de bomen verstopt in het landschap en worden ze niet ondersteund. Ze hebben allemaal iets nodig.

Gilden

Een gilde is een groep planten die elkaar versterkt. Door goede buren bij elkaar te zetten, kunnen we meer soorten laten floreren.

Pruim: Volwassen goed producerende bomen op hoger gelegen grond die geen onderhoud vragen. De bomen worden wel overschaduwd door hogere bomen, die gesnoeid kunnen worden. De pruimen kunnen extra soorten ondersteunen voor een grotere voedseldichtheid en diversiteit. Goede partners: kruisbes, zwarte bes, aardbei, knoflook.

Peer: jonge bomen die op laag gelegen grond staan. Zouden het beter doen iets hogerop. De frambozen en peren die het beide moeilijk hebben, kunnen elkaar ondersteunen. Iets meer grond opbrengen is een oplossing. Goede partners: framboos, smeerwortel, afrikaantje, goudsbloem.

Mispel: de boompjes zijn gezond en produceren fruit, maar de vruchten rijpen niet goed. Meer zon kan helpen door forse snoei van de meidoornhaag en de bramen eromheen.

Moerbei: erg jonge bomen die nog ondersteuning nodig hebben. Worden zo'n 10 meter hoog. Een windbeschutting in de fruittuin langs het fietspad kan helpen.

Sporkehout: zuurtolerante moerasplant. Goede buren: blauwe bes, vossenbes, cranberry, lisdodde.

Walnoot: een langzame groeier. Door de productie van juglone, is niet elke plant geschikt onder de walnoot. Goede partners: vlier, forsythia, judasboom, smeerwortel, braam, munt.

Planning

12 oktober: afgraven en verspreiden dumpheuvel in de fruittuin

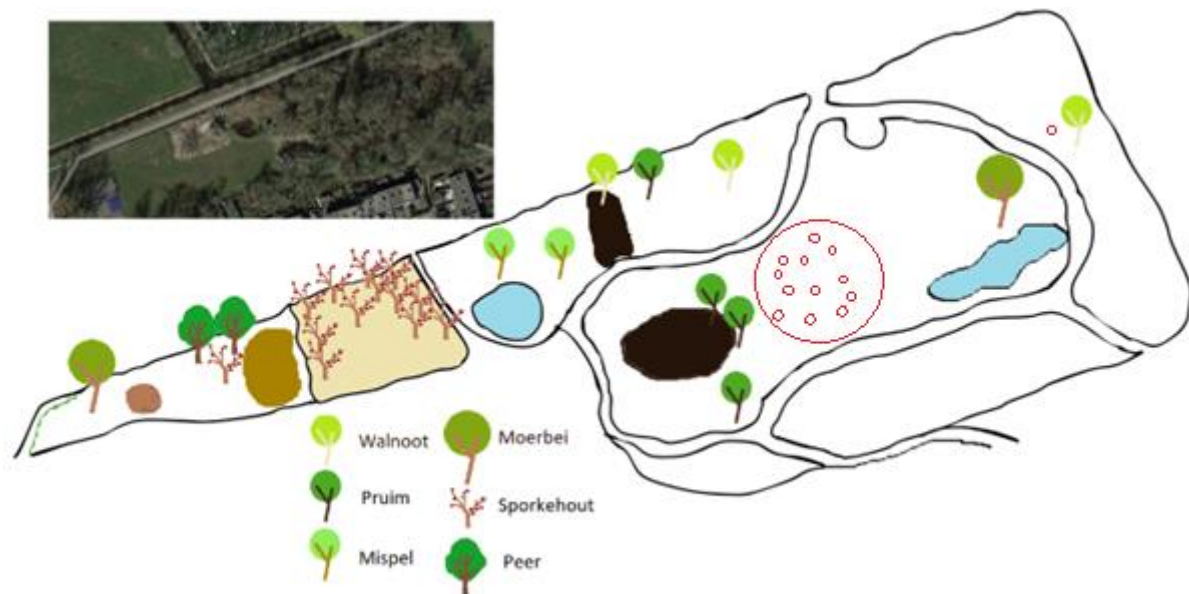
9 november: grond voorbereiden. **16 november:** aanplantdag partnerplanten

April: Snoei hoge takken boven de pruimenbomen.

Juni: Struiken kweken: zwarte bes, kruisbes, vlier, forsythia, smeerwortel.

Wilgen knotten

Op onderstaande tekening zijn de wilgen (rood) ingetekend die we willen knotten.

Er zijn dertien wilgen die een zodanig hoog en dicht bladerdak hebben gevormd dat struik en kruid geen kans meer heeft. Omdat tien dikkere stammen wel habitat bieden voor uilen en spechten, willen we ze niet verwijderen, maar op een respectabele nesthoogte van zes meter knotten. Drie dunnere bomen zagen we op werkhooft om er appelsoorten op te kunnen enten. De takken versnipperen we om een bodem te leggen voor het voedselbos. De dikkere stammen gebruiken we als substraat voor eetbare paddenstoelen: Hieronder de selectie voor op de wilgenstammen.

Grijze oesterzwam
Zomer oesterzwam
Enoki
Pioppino
Reishi

Aan de westkant gaan we de pruimen versterken met kruisbes, zwarte bes en aardbei. Als stikstofbinder gaan we duindoorn planten als ondersteuner voor veeleisende fruitdragende soorten. Kleine boompjes en struiken zoals hazelnoot, beuk, gagel en krent gaan lege plekken opvullen, met klimmers en kruipplanten ter ondersteuning.

Binnen de cirkel ligt een natuurlijke wadi. Daar gaan we eetbare (semi) aquatische beplanting zetten. Hieronder de selectie waterplanten voor de waterkanten in het hele gebied.

Watermunt
Waternoot
Pijlkruid
Snoekkruid
Kaapse waterlelie
Kalmoes
Witte waterkers
Gele waterkers
Zwanenbloem
Moerasspirea

VII Aanplant van voedselbos Lewenburg

Tegen Noorddijk aan lag een hectare aan ‘vergeten’ grond. Het was van de gemeente, maar die ruilde het met Stichting Le Roy voor Atlantis, de flat waar voorheen het ‘circuit’ was. Toen ik in 2024 bij Le Roy kwam, werd ik vrij snel benoemd tot beheerder van ‘fruituin’ en ‘smulbos’. Ik heb het eerste gebied leren kennen als moeras in de winter en gortdroog grasland in de zomer. Het tweede was een duister bosje met bramen, pruimen en oude wilgen. In beide gebieden stond hier en daar een verstopte aalbes. Dat heb ik eerst een halfjaar aangekeken terwijl er in mijn hoofd een plan ontstond. De twee gebieden hadden beide problemen. Het eerste had een slechte waterhuishouding en het tweede was te donker om iets onder de bomen te laten groeien.

Ik was een tuinder met een ambitieus plan. Dat plan diende ik in bij Stem van Groningen, en tot mijn vreugde stemden heel veel mensen op mijn idee. Een bedrag van €4000,- werd toegekend voor de aanleg van een voedselbos! Eind 2025 konden we beginnen. De aanplant heeft een jaar geduurd. Het is een geweldige klus geweest. Ik vertel graag even hoe dat is gegaan.

Het eerste dat we hebben gedaan, dat zonder budget kon, is het aanleggen van een windbarrière met wilgentenen. Het was zo erg in de fruituin dat de boompjes plat waaiden. De wilgentunnel die als windscherm zou dienen, was tevens een levend drainagesysteem. Veel kinderen en wandelaars met honden kwamen de structuur verkennen. Een enthousiaste vrijwilliger breidde het windscherm uit tot een klein doolhofje met als resultaat een speelse entree.

In het najaar van 2025 hebben we grondwerken laten verrichten in de fruituin. Alle bessenstruikjes en fruitboompjes zijn tijdelijk uitgegraven om het grasland te kunnen frezen. Er stond veel kweekgras en riet, dus ploegen was in dit geval noodzakelijk om te kunnen planten. Dit deel van het voedselbos is ingericht in zogenaamde gilden; groepen van planten die elkaar versterken en ondersteunen. Een gezond en weerbaar voedselbos heeft minstens 50 verschillende plantensoorten, er is dus gezorgd voor veel variatie. Er zijn zeven groeilagen en vier functies te onderscheiden in dit systeem. Voorbeeldjes zijn in de tabel aangegeven.

	Stikstofbinder	Bevruchter	Afleider	Productie
Boom	Els	Wilg	Lijsterbes	Kastanje
Boompje	Duindoorn	Vlier	Kornoelje	Pruim
Struik	Gagel	Forsythia	Rozemarijn	Kruisbes
Kruid	Smeerwortel	Kamille	Goudsbloem	Tijm
Kruiper	Bospinda	Hondsdrif	Munt	Aardbei
Wortel	Lupine	Bieslook	Knoflook	Pastinaak
Klimmer	Stokboon	Hop	Kamperfoelie	Druif

Daarnaast heb ik gekozen voor tien soorten eetbare waterplanten in wadi's. Stikstofbinders, afleiders en bloemen zijn deels ook eetbaar.

Op de eerste werkdag zijn er met twintig vrijwilligers 101 hoofdbomen geplant: appel, peer, pruim, kers, perzik en moerbeï. De grove contouren van het voedselbos werden uitgezet volgens tekening.

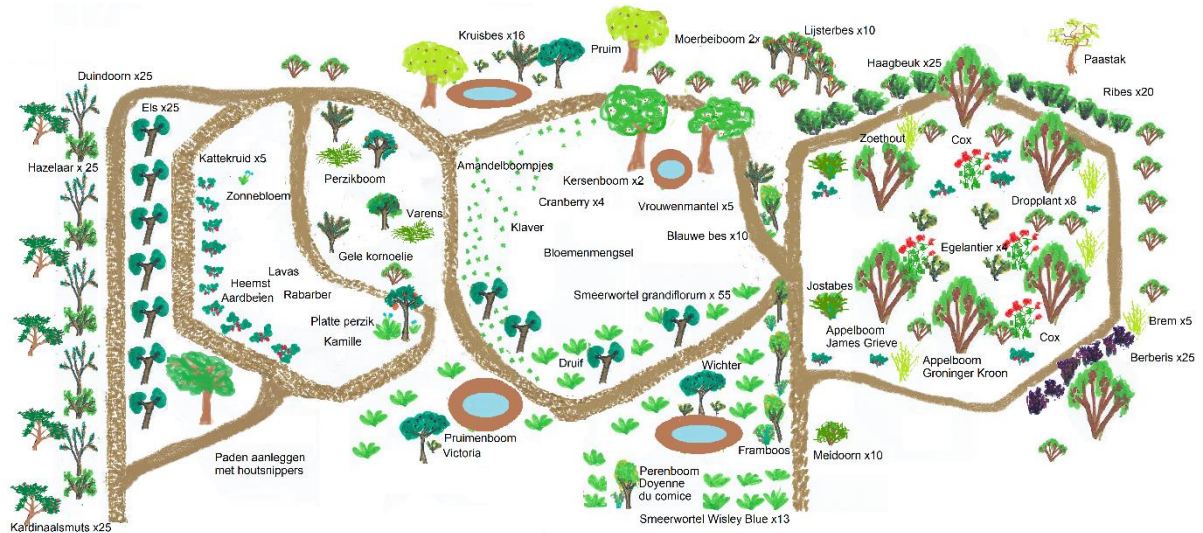
Intussen konden we ook beginnen in het smulbos; de vergunning was rond om 13 wilgen te zagen tot op 2 meter hoogte. Het verwijderen van de oude wilgen zou meer licht geven op de vloer van het bos, waardoor struiken, kruipers en kruiden ook een kans kregen. Op een goede dag in januari heeft Walter van Eigen Houtje alle 13 bomen neergehaald en in stukjes gezaagd. Deze stammen hebben we gestapeld en na vijf weken rusttijd geïnoculeerd met paddenstoelenbroed. Van vijf eetbare paddenstoelensoorten zijn elk 100 deuvels in geboorde gaten in het wilgenhout geslagen terwijl de sneeuw op de stammen smolt.

De winterregen kwam. Het hield twee volle weken aan. Toen we terugkwamen om de padjes te kruien, was het één groot glibberfeest. Al het water van het sportveld kon geen andere kant op dan dwars door het jonge voedselbos. De wadi's stonden vol tot aan de rand. We groeven snel gootjes om het overschot naar de sloot af te voeren.

De eerste boompjes leken wonderbaarlijk de natheid te hebben overleefd. In maart zijn er 250 boompjes ter ondersteuning bij gekomen, deels aangeplant door leerlingen van De Swoaistee. Door elk kind een boompje te geven, is er een gedeeld eigenaarschap ontstaan, wat zorgt voor meer betrokkenheid en gezamenlijke verantwoordelijkheid. Leerlingen hebben zelf de plek uitgezocht waar ze hun boom of struik wilden hebben. Dit zorgt automatisch voor diversiteit in de verschillende secties. De bomen van de leerlingen zijn niet aangegeven op de tekening, maar zijn allemaal voorzien van naamkaartje. Eén klas heeft hun fruitboom in het smulbos geplant.

Tijdens NL Doet in maart waren er veel externe vrijwilligers op de been om in het smulbos paden aan te leggen en houtrillen te maken. Het resultaat is een keurig wandelpad langs het bosmeertje waar de bestaande pruimenbomen echte blikvangers zijn geworden. De salamandervijver werd opgeschoond en de meidoornhaag rondom werd streng teruggesnoeid.

In het voorjaar bleef de regen uit, een spannende tijd voor de nieuwe aanwas. In mei hebben leerlingen bloemen gezaaid in de drie binnenste cirkels en bodembedekkers naar keuze aangeplant onder hun eigen boom. Inmiddels was het voedselbos volop in de groei. Doordat de aarde in de winter was gefreesd, kwam ook al het zaad op dat in de grond zat. Dat gaf aangename, verrassingen, maar ook problemen zoals riet en winde die de planten verstikten. De hele zomer lang moest ik de vinger aan de pols houden wat de winde betreft.

Gelukkig waren de planten weerbaar, 90% van alle aanplant heeft het overleefd. Er waren zelfs al verschillende appelboompjes, frambozen en blauwe bessen die vrucht droegen. In het najaar zijn alle elzen gesnoeid op een meter hoogte zodat de fruitbomen de hoogste soort blijven.

In november was het tijd voor de volgende fase: de gaten opvullen en de paden bijwerken. Nieuwe soorten zoals appelbes, gagel, zenegroen en andoorn zijn toegevoegd langs de grens met het grasveld. Verse houtsnippers hebben de paden nog iets opgehoogd voordat de winter eraan komt. De laatste haagplanten komen in december om het geheel af te maken. Daarmee is precies het hele bedrag van €4000,- besteed.

Zelfs in dit eerste prille jaar was de verandering in het gebied al goed te zien. Ondanks een heel droog voorjaar bleef de grond in de voormalige fruittuin vochtig genoeg. Wadi's droogden weliswaar op, maar het gebied is met de vele bomen en hagen al veel weerbaarder geworden tegen de elementen. In het smulbos bloeien de hazelaartjes op door meer lichtinval. Volgend voorjaar ziet het voedselbos er alweer heel anders uit, dan geef ik graag een rondleiding.

Soorten in de fruittuin	Maand van aanplant	Aantal
Wilg	November 2024	100 (schatting tunnel)
Klaver	November 2024	Zaad
Appel	November 2024	5
Perzik	November 2024	2
Moerbei	November 2024	2
Kers	November 2024	2
Kattenkruid	November 2024	8
Droplant	November 2024	5
Smeewortel grandiflorum	November 2024	55
Smeewortel Wisley blue	November 2024	13
Cranberry	November 2024	4
Peer Doyenne du comice	November 2024	1
Pruim Victoria	November 2024	1
Vrouwenmantel	November 2024	5
Duindoorn	December 2024	25
Gele Kornoelje	December 2024	25
Brem	December 2024	5
Kardinaalsmuts	December 2024	25
Haagbeuk	December 2024	25
Berberis	December 2024	25
Els	December 2024	25
Hazelaar	December 2024	25
Kruisbes	December 2024	10
Lijsterbes	December 2024	25
Egelantier	December 2024	5
Vlier	December 2024	25
Zwarte bes	Februari 2025	24
Diverse fruitbomen	Maart 2025	12 (en 12 in het smulbos)
Paardenkastanje	Maart 2025	4
Meidoorn	Maart 2025	10
Pruim	Maart 2025	5
Blauwe bes	Maart 2025	10
Hondsdrif	Maart 2025	24
Citroenmelisse	Maart 2025	5
Zenegroen	November 2025	5
Andoorn	November 2025	5
Gagel	November 2025	4
Appelbes	November 2025	4 (en 6 in het smulbos)
Vlier	December 2025	7 (en 3 in het smulbos)
Zoete kers	December 2025	4 (en 6 in het smulbos)

In deze lijst zijn de waterplanten en de eenjarige bloemen niet opgenomen, evenals andere soorten die uit zaad zijn ontsproten. Enkel de planten die met wortel zijn geplant. Een pruim, een kers en veel smeewortelplanten hebben het niet gered. De rest heeft het eerste jaar overleefd.